

Predmet C-27/24**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

15. siječnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Tribunale Regionale di Giustizia Amministrativa della Regione autonoma Trentino-Alto Adige/Südtirol (Okružni upravni sud za Autonomnu pokrajinu Trentino-Alto Adige/Južni Tirol, Italija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

20. prosinca 2023.

Tužitelji:

Lega Anti Vivisezione (LAV)

Lega per l'Abolizione della Caccia (LAC)

Tuženici:

Provincia autonoma di Trento

Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA)

Ministero dell'ambiente e della sicurezza energetica (Ministarstvo okoliša i energetske sigurnosti)

Predmet glavnog postupka

Postupak se odnosi na niz tužbi koje su različite udruge za zaštitu okoliša odnosno udruge za zaštitu životinja podnijele protiv određenih odluka kojima je predsjednik Provincie autonoma di Trento (Autonomna pokrajina Trento, Italija) (u daljnjem tekstu: PAT) odobrio uklanjanje primjerka ženke mrkog medvjeda usmrćivanjem nakon što je taj primjerak usmrtio jednu osobu.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjevom za prethodnu odluku u skladu s člankom 267. UFEU-a sud koji je uputio zahtjev u biti pita određuje li se člankom 16. Direktive o staništima (Direktiva 92/43), kojim se nadležnom tijelu omogućuje odstupanje od zabrane namjernog hvatanja ili ubijanja primjeraka zaštićenih vrsta u divljini, redosljed prioriteta između, s jedne strane, trajnog zatočeništva životinje koja predstavlja opasnost (odnosno njezina hvatanja radi držanja u trajnom zatočeništvu) i, s druge strane, njezina usmrćivanja.

Prethodno pitanje

[1.] Treba li dodatni uvjet koji se odnosi na činjenicu da „ne postoji zadovoljavajuća alternativa” – na temelju odredbe članka 16. Direktive 92/43/EEZ, nakon što se utvrdi da je ispunjen uvjet koji se odnosi na postojanje jednog od slučajeva koji se izričito navode u članku 16. stavku 1. točkama (a) do (e) i uvjet koji se odnosi na činjenicu da „odstupanje ne šteti održavanju populacija dotičnih vrsta u povoljnom stanju očuvanosti u njihovom prirodnom arealu”, u svrhe izdavanja odobrenja za odstupanje od zabrane „sv[ih] oblik[a] namjernog hvatanja ili ubijanja primjeraka tih vrsta u divljini” iz članka 12. točke (a) navedene direktive – tumačiti na način da nadležno tijelo mora dokazati da ne postoji zadovoljavajuća alternativa koja omogućuje da se izbjegne uklanjanje životinje iz okoliša koji je njezin prirodni areal, iz čega proizlazi mogućnost obrazloženog odabira mjere koju konkretno treba donijeti i koja može biti mjera hvatanja radi držanja u trajnom zatočeništvu ili mjera usmrćivanja, pri čemu su te mjere istovrijedne,

odnosno

[2.] treba li dodatni uvjet koji se odnosi na činjenicu da „ne postoji zadovoljavajuća alternativa”, na temelju odredbe članka 16. Direktive 92/43/EEZ, nakon što se utvrdi da je ispunjen uvjet koji se odnosi na postojanje jednog od slučajeva koji se izričito navode u članku 16. stavku 1. točkama (a) do (e) i uvjet koji se odnosi na činjenicu da „odstupanje ne šteti održavanju populacija dotičnih vrsta u povoljnom stanju očuvanosti u njihovom prirodnom arealu”, u svrhe izdavanja odobrenja za odstupanje od zabrane „sv[ih] oblik[a] namjernog hvatanja ili ubijanja primjeraka tih vrsta u divljini” iz članka 12. točke (a) navedene direktive, tumačiti na način da se njime nadležno tijelo prije svega obvezuje na to da odabere hvatanje radi držanja u zatočeništvu (trajno zatočeništvo) te da se samo u slučaju objektivne nemogućnosti provedbe tog rješenja, koja nije privremena, dopušta uklanjanje usmrćivanjem, pri čemu postoji stroga hijerarhija između tih mjera?

Navedeno pravo Unije

Direktiva Vijeća 92/43/EEZ o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (u daljnjem tekstu: Direktiva), članci 2., 12. i 16.;

Presude od 20. listopada 2005., C-6/04, Komisija/Ujedinjena Kraljevina; od 10. svibnja 2007., C-508/04, Komisija/Austrija; od 14. lipnja 2007., C-342/05, Komisija/Finska (t. 31. i 45.); od 17. travnja 2018., C-441/17, Komisija/Poljska; od 10. listopada 2019., C-674/17, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola (t. 27., 28., 29., 32., 38., 41., 49., 51., 59., 66. i 68.); od 11. lipnja 2020., C-88/19, Asociația „Alianța pentru combaterea abuzurilor” (t. 25., 44. i 49.) i od 2. ožujka 2023., C-432/21, Komisija/Republika Poljska

Navedeno nacionalno pravo

Decreto del Presidente della Provincia Autonoma di Trento n. 10 del 27 aprile 2023 (Uredba predsjednika Autonomne pokrajine Trento br. 10 od 27. travnja 2023.);

Legge provinciale 11 luglio 2018, n. 9 – Attuazione dell’articolo 16 della direttiva 92/43/CEE del Consiglio, del 21 maggio 1992, relativa alla conservazione degli habitat naturali e seminaturali e della flora e della fauna selvatiche: tutela del sistema alpiculturale (Pokrajinski zakon br. 9 od 11. srpnja 2018. o provedbi članka 16. Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore: zaštita sustava prirodnog, poljoprivrednog i ljudskog okoliša Alpa) (u daljnjem tekstu: Pokrajinski zakon br. 9/2018)

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 U općini Caldes (pokrajina Trento) u šumi je 5. travnja 2023. pronađen mrtav mladić od 26 godina, s ozljedama koje su naknadno pripisane primjerku ženke mrkog medvjeda koji nosi oznaku JJ4. Predsjednik PAT-a donio je 8. i 13. travnja 2023. dva hitna rješenja o usmrćivanju primjerka radi zaštite javne sigurnosti, koja je naknadno opozvao jer je životinja uhvaćena i trenutačno je smještena na zaštićenom lokalitetu („nastamba Casteller”). Predsjednik PAT-a donio je 27. travnja 2023. Uredbu br. 10 (u daljnjem tekstu: pobijana uredba), kojom je u skladu s Pokrajinskim zakonom br. 9/2018 (kojim se prenosi članak 16. Direktive) odobreno uklanjanje životinje usmrćivanjem.
- 2 Tužitelji (u daljnjem tekstu: Udruge) pobijali su tu uredbu, pri čemu su naveli, među ostalim, da: (a) je mjera usmrćivanja neproporcionalna jer je medvjedica uhvaćena i ta je mjera određena samo zato što PAT ne želi poduzeti radnje za premještaj; (b) mjera usmrćivanja proizlazi iz utvrđenja da životinja predstavlja opasnost, ali to utvrđenje ne pojašnjava se u pobijanoj uredbi jer se, kako bi se ocijenila stvarna opasnost i stoga najprikladnija mjera, ne može zanemariti analiza interakcija između čovjeka i medvjeda koje prilikom slučajnog susreta mogu

prouzročiti više ili manje agresivno ponašanje medvjeda kao prirodnu posljedicu opasnosti koju medvjed osjeća zbog bliske prisutnosti čovjeka; (c) je u slučaju prethodnog događaja iz zatraženih mišljenja proizlazilo da nije bilo pouzdanih dokaza u pogledu činjeničnog slijeda; (d) utvrđenje činjenica sadržava nedostatke u provođenju istrage; (e) napad nije posljedica opasnosti koja je svojstvena medvjedici, nego činjenice da je medvjedica branila svoje mladunce od onoga što je smatrala neposrednom opasnošću, koju je predstavljala iznimna blizina ljudi. To vrijedi i za prethodne događaje koji se odnose na isti primjerak; (f) u svrhu odabira najprikladnije mjere u određenim tehničkim izvješćima za medvjede koji samo potencijalno predstavljaju opasnost, kao što to može biti JJ4, savjetuje se primjena mjera koje nisu usmrćivanje; (g) iako se predsjednik PAT-a u obrazloženju poziva i na „Smjernice za provedbu Pokrajinskog zakona br. 9/2018 i članka 16. Direktive o staništima” (u daljnjem tekstu: Smjernice), u kojima se prednost mjeri usmrćivanja daje u slučaju medvjeda koji predstavljaju najveću opasnost, tu tvrdnju treba staviti u određeni kontekst jer se samim smjernicama kao alternativa usmrćivanju predviđa premještaj primjerka koji predstavlja opasnost, što PAT nije uzeo u obzir; (h) PAT-ov argument prema kojem medvjedicu JJ4 treba usmrtiti kako bi se omogućilo više prostora drugom medvjedu koji je smješten u istoj strukturi treba odbiti jer se ne može usmrtiti jedan primjerak samo kako bi se omogućilo više prostora drugom primjerku. Osim toga, struktura Casteller nije prikladna jer se medvjed ne može i ne smije dugo držati u skućenom prostoru koji ne odgovara njegovim obilježjima te je stoga trajno zatočeništvo mjera koja je zastarjela i protupravna.

- 3 Tužbom kojom se iznose novi razlozi Udruge su pobijale Smjernice, pri čemu su navele, među ostalim: (a) da u Smjernicama nije na odgovarajući način uzeta u obzir činjenica da postoje mjere koje su alternativa usmrćivanju, poput sterilizacije, označavanja ogrlicom za praćenje, trajnog zatočeništva ili premještaja, te da u njima nije uzeta u obzir potreba odgovarajuće istrage, osobito s obzirom na rekonstrukciju dinamike nesreća; (b) Smjernicama se određuje mjera hvatanja i puštanja s ciljem premještaja i/ili označavanja ogrlicom za praćenje, ali samo radi praćenja životinja, a ne kako bi se riješili kritični slučajevi; (c) u Smjernicama se navodi da u najozbiljnijim slučajevima, u nedostatku zadovoljavajućih alternativa, treba provesti uklanjanje, što alternativno znači držanje u trajnom zatočeništvu ili usmrćivanje, dok je Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (Visoki institut za zaštitu i istraživanje okoliša, Italija) (u daljnjem tekstu: ISPRA) u odgovoru na tužbu naveo najprikladnije mjere u ovom slučaju, među kojima su i pojačanje praćenja, hvatanje radi premještaja i označavanje ogrlicom za praćenje, hvatanje, sterilizacija i vraćanje medvjedice u prirodu; (d) Smjernicama se bez razlikovanja predviđa usmrćivanje medvjeda u kritičnim slučajevima a da se ne razmatraju alternative i analizira povijest pojedinog primjerka i dinamika nesreće, što je u suprotnosti i s dokumentima koji se navode u samim smjernicama i u kojima se samo za medvjede visokog rizika predlaže trenutno uklanjanje, dok se za medvjede koji samo potencijalno predstavljaju opasnost predlažu pažljiva ocjena svakog pojedinačnog slučaja, intenzivno praćenje te preventivne i odvraćajuće mjere.

- 4 Rješenjem br. 35/2023 sud koji je uputio zahtjev smatrao je da su prigovori neosnovani osobito jer: **I.** okolnost da je medvjedica uhvaćena nije dovoljna kako bi se smatralo da je mjera usmrćivanja neproporcionalna jer je ta mjera određena na temelju Pokrajinskog zakona br. 9/2018, u skladu s kojim predsjednik PAT-a može odobriti usmrćivanje pod uvjetom da ne postoji zadovoljavajuća alternativa i da uzimanje ne šteti održavanju populacije dotične vrste u povoljnom stanju očuvanosti u njezinu prirodnom području. Osim toga, pobijanom uredbom odgovarajuće je obrazloženo nepostojanje zadovoljavajućih alternativa usmrćivanju; **II.** je činjenični okvir primjereno rekonstruiran s obzirom na provedene analize i obdukciju, iz kojih proizlazi da je za događaj odgovorna medvjedica JJ4; **III.** se na temelju činjenice da su uz medvjedicu bili i mladunci ne može automatski zaključiti da je do napada došlo zbog njezina instinkta da ih zaštiti. Usto, ISPRA smatra da ponašanje medvjedice, na temelju Piana d’Azione Interregionale per la Conservazione dell’Orso Bruno sulle Alpi Centro-Orientali (Međuregionalni akcijski plan očuvanja mrkog medvjeda u srednjoistočnim Alpama) (u daljnjem tekstu: PACOBACE), odgovara najvišem stupnju opasnosti i da ona spada u kategoriju „visokog rizika” zbog čega se preporučuje njezino trenutno uklanjanje; **IV.** prethodni slučajevi napada iste medvjedice, koje navodi ISPRA, zajedno sa smrtonosnim napadom od 5. travnja 2023. više su nego dovoljni kako bi se životinju svrstalo u medvjede visokog rizika, neovisno o razlozima pojedinačnih napada; **V.** iz pobijane uredbe proizlazi da su mjere koje su alternativa usmrćivanju na primjeren način uzete u obzir, ali predsjednik PAT-a, postupajući u skladu s relevantnim smjernicama, nije smatrao da se tim mjerama može ukloniti opasnost koju predstavlja medvjedica jer se hvatanjem radi označavanja ogrlicom za praćenje ne može zaštititi sigurnost osoba. U Smjernicama se pojašnjava da PAT raspolaže strukturama za privremeno ili trajno zatočeništvo, poput nastambe Casteller, ali ona može primiti najviše tri primjerka i jedina je struktura na alpskom području koja je ovlaštena za smještaj problematičnih medvjeda. U tim se smjernicama navodi da se u europskim državama u kojima je prisutan medvjed u pravilu predviđa usmrćivanje životinja koje predstavljaju opasnost, a ne njihovo doživotno držanje u zatočeništvu jer: (a) medvjedi koji su rođeni na slobodi i koji su navikli kretati se na područjima od stotine kvadratnih kilometara ne mogu imati iste uvjete u ograničenom području; (b) medvjedi u zatočeništvu mogu živjeti puno dulje nego u prirodi i to dovodi do vrlo zahtjevnog držanja s obzirom na potencijalan broj primjeraka koje treba držati i povezane napore za izgradnju struktura i upravljanje tim strukturama; (c) upravljanje divljim medvjedima u ograđenim područjima dovodi do problema u njihovoj međusobnoj interakciji, kao što su napadi, ozljede i ubijanja; (d) za primjerke koji se drže u zatočeništvu nije moguće ponovno puštanje u okoliš zbog razine ovisnosti o čovjeku. Osim toga, nastamba Casteller podijeljena je na tri sektora od kojih jedan već zauzima drugi medvjed kojem je potrebno što više prostora, drugi zauzima medvjed JJ4, a treba ostaviti slobodna mjesta i za smještaj drugih primjeraka u hitnim slučajevima; **VI.** nije osnovana kritika protiv pobijane uredbe u dijelu u kojem se u toj uredbi navodi da drugom medvjedu koji je smješten u nastambi Casteller treba omogućiti što više prostora kako bi mu se osigurali bolji životni uvjeti jer se tom kritikom paradoksalno potvrđuje odabir

koji je predsjednik PAT-a izvršio na temelju pobijane uredbe, s obzirom na to da same udruge priznaju da se medvjed ne može i ne smije dugo držati u skućenom prostoru koji je u potpunosti neusklađen s etološkim obilježjima životinja koje u jednom danu prijeđu i nekoliko kilometara.

- 5 Naknadnim rješenjem o privremenoj pravnoj zaštiti br. 51/23 sud koji je uputio zahtjev odbio je i tužbu kojom se iznose novi razlozi, pri čemu je naveo, među ostalim, da: **I.** se u Smjernicama navode razlozi zbog kojih su mjere koje su alternativa usmrćivanju neučinkovite i neprovedive, pri čemu se sud koji je uputio zahtjev slaže s tim razlozima, barem u slučaju primjeraka koji predstavljaju visoki rizik; **II.** prikladnost mjera kao što su „hvatanje i puštanje radi premještaja i/ili označavanja ogrlicom za praćenje” ili „sterilizacija” nije potkrijepljena odgovarajućim dokazima; **III.** „blaže” mjere koje predlažu Udruge očito nisu prikladne kako bi se riješila situacija opasnosti koja proizlazi iz slobodnog kretanja medvjeda, koji je nakon smrtonosnog napada s punim pravom svrstan u kategoriju visokog rizika.
- 6 Rješenjem br. 2915/2023 Consiglio di Stato (Državno vijeće, Italija) djelomično je preinačio navedena rješenja br. 35/2023 i 39/2023 koja je donio sud koji je uputio zahtjev i obustavio nalog za usmrćivanje primjerka JJ4, čime je stoga održao medvjedicu na životu, u zatočeništvu, radi zaštite javne sigurnosti.

Pravni okvir

- 7 Mrki medvjed zaštićen je na međunarodnoj razini Bernskom konvencijom od 19. rujna 1979.
- 8 Na razini Unije članci 12. i 16. Direktive odnose se na zabrane hvatanja ili ubijanja primjeraka zaštićenih vrsta u divljini i moguća odstupanja od tih zabrana. Potonji članak prenesen je u pravo PAT-a člankom 1. Pokrajinskog zakona br. 9/2018. Tekstom članka koji je bio na snazi u trenutku donošenja pobijane uredbe predviđalo se da u svrhe očuvanja sustava prirodnog, poljoprivrednog i ljudskog okoliša Alpa na planinskom području pokrajine, a osobito kako bi se očuvala prirodna staništa, osigurao interes javnog zdravlja i javne sigurnosti ili zbog drugih važnih razloga u javnom interesu, predsjednik PAT-a može odobriti uzimanje, hvatanje ili ubijanje medvjeda i vukova pod uvjetom da ne postoji zadovoljavajuća alternativa i da uzimanje ne šteti održavanju populacija dotičnih vrsta u povoljnom stanju očuvanosti u njihovu prirodnom arealu. Taj članak izmijenjen je Leggeom provinciale n. 59 dell’8/8/23 (Pokrajinski zakon br. 59 od 8. kolovoza 2023.), kojim se u određenim okolnostima predsjednika PAT-a oslobađa obveze da zatraži ISPRA-ovo mišljenje i predviđa da predsjednik uvijek određuje ubijanje primjerka ako su ispunjeni određeni uvjeti, primjerice ako primjerak napada fizičkim kontaktom, namjerno prati ljude ili pokušava ući u stambene objekte. Sud koji je uputio zahtjev smatra da ta izmjena nije relevantna jer se ne primjenjuje retroaktivno.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 9 Prema sudskoj praksi suda koji je uputio zahtjev, Pokrajinskim zakonom br.9/2018 i PACOBACE-om nije definirano stupnjevanje između trajnog zatočeništva i usmrćivanja u slučaju medvjeda koji predstavlja opasnost te su mjere uzimanja, hvatanja i ubijanja istovjetne u smislu da imaju isti učinak utjecaja na očuvanje prirodnih staništa time što se primjerak koji predstavlja opasnost isključuje iz njegova staništa.
- 10 Consiglio di Stato (Državno vijeće) (rješenje br. 2915/2023) izrazio je drukčije stajalište, pri čemu je naveo da se, prema mišljenju Suda, Direktivom državama članicama ne nalaže samo donošenje potpunog zakonodavnog okvira nego i provedba konkretnih i posebnih zaštitnih mjera, uključujući one preventivne, koje omogućuju stvarno izbjegavanje namjernog hvatanja ili ubijanja zaštićenih primjeraka u divljini (presuda C-441/17). Iako se člankom 16. Direktive države članice ovlašćuju na odstupanje, to odstupanje uvjetovano je nepostojanjem zadovoljavajuće alternative i time da se ne šteti održavanju dotičnih vrsta u povoljnom stanju očuvanosti u njihovu prirodnom arealu (presuda C-674/17). Taj članak 16. stavak 1. treba usko tumačiti (presuda C-508/04).
- 11 Consiglio di Stato (Državno vijeće) smatra da je predmetno područje određeno načelom proporcionalnosti. Odstupanje je moguće samo na temelju logike stupnjevite prirode i u skladu s tim načelom. Kako bi bila proporcionalna, nije dovoljno da je mjera primjerena svrsi, nego ona treba biti jedina moguća, na način da ne predstavlja prekomjerno žrtvovanje dobra koje se smatra manje važnim nakon odvagivanja suprotstavljenih interesa. Suprotno onomu što tvrdi sud koji je uputio zahtjev, Consiglio di Stato (Državno vijeće) navodi da mjere koje tijelo može poduzeti treba donijeti stupnjevito, što znači da se teža mjera može donijeti samo ako je dokazano da se ne može donijeti blaža mjera.
- 12 Consiglio di Stato (Državno vijeće) zaključuje da se usmrćivanje životinje može odrediti u iznimnom i rijetkom slučaju objektivne nemogućnosti donošenja blažih mjera, koja ne smije biti samo privremena i subjektivna. Smatra da se pobijanom uredbom prekoračuju ta ograničenja jer se usmrćivanje određuje a da nije odgovarajuće ocijenjena djelotvornost posrednih mjera kojima se može zaštititi javna sigurnost bez žrtvovanja života životinje te da je pobijana odluka nelogična. Nepostojanje odgovarajućih struktura za smještaj medvjeda ne može opravdati mjeru kojom se povređuje načelo proporcionalnosti i koja predstavlja opasnost od toga da će se odobriti nekontrolirano korištenje ekstremne odluke o usmrćivanju. Nemir u društvu koji su uzrokovali nedavni dramatični događaji ne bi trebao utjecati na ocjene koje provodi uprava, koja bi se i dalje trebala voditi strogim zakonskim kriterijima. Upravo zbog strukturnih nedostataka i hitne situacije zadaća uprave bila je ocijeniti svaku posrednu mjeru između slobode i usmrćivanja životinje te, stoga, i slučaj premještanja u drugu strukturu koja nije struktura u PAT-ovu vlasništvu, eventualno čak i izvan nacionalnog državnog područja.

- 13 Stoga je Consiglio di Stato (Državno vijeće) u navedenim rješenjima smatrao da je pobijana uredba, u dijelu u kojem se određuje usmrćivanje životinje, neproporcionalna i nije u skladu s nadnacionalnim i nacionalnim propisima kojima se nalaže da se posredne mjere ocijene na odgovarajući način.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 14 Sud koji je uputio zahtjev ograničava okvir prethodnog pitanja napomenom da u ovom slučaju, suprotno onomu što tvrde udruge tužitelji, nije relevantna ocjena načina kojima nadležno upravno tijelo preventivno osigurava zaštitu životinjskih vrsta koje su predmet zaštite: u ovom slučaju uzima se u obzir pojedinačna odluka kojom je određeno uklanjanje životinje koja predstavlja opasnost za javnu sigurnost. Stoga se prethodnim pitanjem koje taj sud predlaže nastoji samo utvrditi pravilno tumačenje prava Unije koje je primjenjivo na odluku kojom se odobrava odstupanje od zabrane usmrćivanja i koja se pobija. Konkretno, sud koji je uputio zahtjev smatra da za potrebe ocjene zakonitosti pobijane uredbe ne treba utvrditi je li PAT donio mjere kojima se mogu spriječiti događaji poput onog koji je doveo do donošenja uredbe.
- 15 Sud koji je uputio zahtjev napominje da u svrhu tumačenja odredbe prava Unije treba uzeti u obzir i njezin kontekst te ciljeve koji se nastoje ostvariti propisom čiji je dio. Stoga je od odlučujuće važnosti cilj koji se nastoji ostvariti Direktivom, a to je zaštita biološke raznolikosti putem očuvanja divlje faune od interesa Zajednice i njezinih prirodnih staništa.
- 16 Sud koji je uputio zahtjev navodi da je Sud u presudi C-88/19 pojasnio ciljeve Direktive, pri čemu je utvrdio da pojmovi „prirodni areal” i „divljina” obuhvaćaju područja koja se nalaze izvan područja očuvanja pod posebnom zaštitom i također uključuju područja ljudskih naselja. Sud je pojasnio i da „zaštita [...] nije primjenjiva samo na posebna područja, nego obuhvaća sve primjerke zaštićenih [...] vrsta koji žive u prirodi odnosno u divljini i u skladu s time imaju funkciju u prirodnom ekosustavu, a da se ne primjenjuje nužno na primjerke koji su predmet zakonitog oblika zatočeništva”(t. 44.) i da „tumačenje prema kojem ‚prirodni areal’ [...] obuhvaća također područja koja se nalaze izvan područja očuvanja, a zaštita koja iz tog proizlazi stoga nije ograničena na ta područja, može omogućiti postizanje cilja koji se sastoji od zabrane ubijanja ili hvatanja primjeraka zaštićenih životinjskih vrsta. Naime, riječ je o zaštiti tih vrsta ne samo na određenim područjima, restriktivno definiranim, nego i primjeraka tih vrsta koji žive u prirodi odnosno u divljini i u skladu s time imaju funkciju u prirodnom ekosustavu” (t. 49.). Stoga se, u skladu s ciljem zaštite koji se nastoji ostvariti Direktivom, može zaključiti da je cilj odredbe članka 12. navedena zaštita, a ne samo općenita zaštita života pojedinačnog primjerka koji pripada zaštićenoj vrsti, neovisno o svim okolnostima.
- 17 Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da je Sud utvrdio: da teret dokazivanja ispunjenja uvjeta za odstupanje u skladu s člankom 16. ima tijelo koje donosi

odluku (presuda C-6/04); da nacionalna tijela trebaju utvrditi da su ispunjena tri uvjeta predviđena tim člankom (presuda C-342/05); da države članice trebaju osigurati da kumulativni učinci odstupanja ne stvaraju učinke protivne ciljevima članka 12. i Direktive kao cjeline te primijeniti načelo opreznosti ako na temelju znanstvenih podataka i dalje postoje dvojbe u pogledu pitanja hoće li odstupanje štetiti održavanju vrste kojoj prijeti izumiranje u povoljnom stanju očuvanosti i da ispunjenje navedenih uvjeta treba precizno obrazložiti s obzirom na posebne i konkretne situacije (C-674/17).

- 18 Taj sud navodi da je upoznat sa sudskom praksom Consiglia di Stato (Državno vijeće) iz navedenog rješenja o privremenoj pravnoj zaštiti br. 2915/23 u pogledu dosega načela proporcionalnosti, ali ističe da Consiglio di Stato (Državno vijeće) u tom rješenju nije zauzeo stajalište o preciznim obrazloženjima koja je u vezi s tim iznio sud koji je uputio zahtjev i u kojima je više puta naglašeno načelo prema kojem su mjere uzimanja, hvatanja i ubijanja istovjetne u smislu da sve imaju isti učinak utjecaja na očuvanje prirodnih staništa koja naseljavaju medvjedi time što se primjerak koji predstavlja opasnost isključuje iz njegova prirodnog staništa.
- 19 Zaključno, sud koji je uputio zahtjev smatra da se člankom 16. Direktive, kojim se omogućuje odstupanje od zabrane namjernog hvatanja ili ubijanja zaštićenih primjeraka u taksativno navedenim slučajevima, među kojima je potreba zaštite javne sigurnosti, ne utvrđuje da trajno zatočeništvo ima prednost pred usmrćivanjem životinje; stoga, ako se utvrdi ta potreba i uvjet da uzimanje ne šteti održavanju dotične vrste u povoljnom stanju očuvanosti u njezinu prirodnom području, drugi uvjet, odnosno uvjet da „ne postoji zadovoljavajuća alternativa”, treba tumačiti s obzirom na opći cilj Direktive, a to je očuvanje biološke raznolikosti. Točno je da Sud nalaže „precizno i prikladno obrazloženje u pogledu nepostojanja zadovoljavajuće alternative koja bi omogućila postizanje ciljeva na koje se poziva u prilog predmetnom odstupanju” (presuda C-342/05, t. 31.), ali ne nalaže posebno obrazloženje u pogledu stupnjevanja između hvatanja i usmrćivanja.
- 20 Sud koji je uputio zahtjev smatra da nepostojanje zadovoljavajuće alternative treba utvrditi s obzirom na nepostojanje alternativnog rješenja kojim se omogućuje da životinja ostane u svojem prirodnom okruženju, pri čemu se sprečava njezino uklanjanje. Međutim, ako je to cilj Direktive, hvatanje i usmrćivanje mjere su koje su međusobno potpuno istovjetne jer obje proizvode isti učinak, a to je da se životinja uklanja iz njezina prirodnog okruženja i života u divljini. Stoga se ocjena koju provodi nadležno tijelo ne odnosi na izbor između usmrćivanja i trajnog zatočeništva životinje, nego na alternativu između toga da se životinja ukloni ili ne ukloni iz njezina prirodnog okruženja i života u divljini s aspekta zaštite zaštićene vrste, koja predstavlja cilj Direktive.
- 21 Sud koji je uputio zahtjev ističe da se nepostojanje stupnjevanja između zatočeništva i usmrćivanja potvrđuje time što se zabrana hvatanja ili ubijanja nalazi u članku 12. Direktive, a ne u članku 16. o uvjetima za odstupanje. Ni u jednom dijelu teksta članka 12. ne daje se prednost hvatanju u odnosu na

usmrćivanje. Suprotno tomu, iako u slučaju odstupanja koji je predviđen člankom 16. stavkom 1. točkom (e) („kako bi dopustile, pod strogo nadziranim uvjetima, na selektivnoj osnovi i u ograničenom razmjeru, uzimanje ili držanje određenih primjeraka [...]”), u kojem se predviđaju samo uzimanje ili držanje, sâm Sud naveo je da je usmrćivanje istovjetno hvatanju u svrhe utvrđene u članku 16., pri čemu je naveo da „pojam ‚uzimanje’ u smislu članka 16. stavka 1. [...] treba tumačiti na način da on uključuje hvatanje i usmrćivanje jedinki [...] tako da ta odredba [...] može poslužiti kao temelj za donošenje odstupanja” (C-674/17, t. 32.). Stoga se čini da je opovrgnuta tvrdnja prema kojoj se na temelju načela proporcionalnosti predviđa stupnjevanje između dviju mjera.

- 22 Sud koji je uputio zahtjev smatra da je njegova tvrdnja u skladu s drugim uvjetom iz članka 16., prema kojem odstupanje ne smije štetiti održavanju populacija dotičnih životinja u povoljnom stanju očuvanosti. Naime, hvatanje i ubijanje mjere su koje su potpuno istovjetne jer se objema primjerak uklanja iz njegova prirodnog područja. Samo održavanje primjerka na životu, ali u nekoj strukturi, ne dokazuje da ne postoji šteta za vrstu.
- 23 Sud koji je uputio zahtjev smatra da je tumačenje koje je pružio Consiglio di Stato (Državno vijeće) nerazumno jer se njime isključuje mogućnost da nadležno tijelo obrazloži odabir da usmrti životinju koja predstavlja opasnost za javnu sigurnost (umjesto da je se drži u zatočeništvu). Naime, kad bi trajno zatočeništvo imalo prednost pred usmrćivanjem, tijelo bi trebalo dokazati objektivnu nemogućnost trajnog zatočeništva (ne samo u strukturama za koje je odgovorno to tijelo, nego i u drugim državama), koja ne smije biti samo privremena i subjektivna i koja rijetko nastaje, ali to bi predstavljalo *probatio diabolica* kojom se isključuje relevantnost drugih opravdanja koja se odnose na pojedinačni slučaj u okviru odvagivanja interesa koji se odnose na dobrobit životinje koja je naviknuta na život u divljini, eventualno nepostojanje lokacija na koje se može smjestiti životinju, troškove i sigurnost osoba koje upravljaju strukturama itd.
- 24 Sud koji je uputio zahtjev stoga ponavlja da su pravila uvedena Pokrajinskim zakonom br. 9/2018 u skladu s člankom 16. Direktive, ali smatra da je radi pojašnjenja tumačenja propisa Unije koji su na snazi u svakom slučaju potrebno prekinuti postupak i dostaviti spis Sudu.